

اربع ابرام

س

س

س

توسعه ابزارهای مالی اسلامی

(در راستای اشتغال پایدار)

سید کامل تقوی نژاد

نظام مالی اسلامی

• پایه نظام مالی
نرخ بهره بدهی ها

• پایه نظام مالی
نرخ بازدهی سرمایه گذاری
ها در قالب عقود شرعی

۲. اصول حاکم بر بازارهای مالی اسلامی

حرام بودن
ربا

ممنوعیت
فعالیت های
نامشروع

مشارکت در
سود و زیان

بازارهای

مالی اسلامی

اجتناب از
غرر

ایفای تعهدات

ممنوعیت
عملیات بورس
بازی

سرمایه بالقوه
بودن پول

۳. اهمیت استفاده از ابزارهای مالی اسلامی

- یکی از مهمترین اهداف اقتصادی هر کشور دستیابی به رشد و توسعه پایدار و برخورداری از سطح قابل قبولی از **اشتغال** است.
- مهمترین معیار تعیین و اندازه‌گیری رشد اقتصادی، رشد تولید ناخالص داخلی و محرک اصلی تولید، **میزان سرمایه‌گذاری** است.
- عوامل متعددی از قبیل متغیرهای پولی و مالی و **شیوه‌های مختلف تامین مالی**، می‌تواند بر میزان و حجم سرمایه‌گذاری‌ها تاثیر گذارد.
- بهره‌مندی از **ابزارهای مالی اسلامی** می‌تواند بسیاری از مشکلات تامین مالی بخش‌های مختلف اقتصادی کشور را حل نماید.

رشد و توسعه پایدار

سرمایه‌گذاری و اشتغال

ابزارهای مالی اسلامی

۴. اوراق بهادار اسلامی (صکوک)

ابزار مناسبی برای مدیریت
نقدینگی

مهم ترین ابزار توسعه اقتصادی
در جامعه اسلامی

صکوک: گواهی هایی با ارزش اسمی یکسان که بیانگر پرداخت مبلغ اسمی مندرج در آن توسط خریدار به ناشر است و دارنده آن مالک یک یا مجموعه ای از دارایی ها، منافع حاصل از دارایی، و یا ذینفع یک پروژه و یا یک فعالیت سرمایه گذاری خاص می شود.

۵. انواع اوراق بهادار اسلامی (صکوک)

تقسیم بندی بر اساس بازدهی

تقسیم بندی بر اساس نوع عقد

۵. ادامه

بر مبنای هدف سرمایه گذار

بر اساس بازدهی و نوع عقد

۶. ویژگی های بانکداری اسلامی در کشورهای مختلف

کشور	سال آغاز فعالیت بانک های اسلامی	ویژگی ها
پاکستان	۱۹۷۹	✓ ایجاد باجه های مجازی در بانک های تجاری و یک بانک خارجی برای قبول سپرده براساس روش تسهیم در سود و زیان (pls) ✓ تدوین ابزارهای جدید غیر ربوی به منظور تبدیل رسمی نظام بانکی به نظام بدون بهره
سودان	۱۹۶۰	✓ تاسیس نخستین بانک اسلامی با نام فیصل با ترکیب سهام ۴۰ درصد سهم دولت سودان، ۴۰ درصد سهم عربستان و ۲۰ درصد سهم مسلمانان دارنده سهام ✓ ممنوعیت معاملات مغایر با قوانین شریعت اسلام
مالزی	۱۹۸۳	✓ فعالیت سیستم بانکی اسلامی در کنار بانکداری مرسوم و غیراسلامی که این امر امکان مقایسه مشتریان را در هر دو سیستم امکان پذیر می کند. ✓ امکان ارائه محصولات مربوط به بانکداری اسلامی به مشتریان توسط تمامی بانک ها
مصر	۱۹۶۳	✓ تاسیس نخستین بانک اسلامی با نام بانک اجتماعی ناصر ✓ اعطای وام های بدون بهره به افراد فقیر و نیازمند، بورسیه کردن دانش آموزان و دانشجویان و اعطای خرده اعتبارهایی به پروژه های کوچک براساس اصل تسهیم سود و زیان
عربستان سعودی	۱۹۷۵	✓ تشکیل کمیته شریعت متشکل از گروهی از فقها و متخصصان علم اقتصاد ✓ تاسیس بانک الجزیره عربستان با دارا بودن ۲/۱ درصد از سهم بازار عربستان ✓ تاسیس گروه مالی البرکه در لندن و انجام عملیات بانکداری و تبادلات مالی گسترده با شرکت های سراسر قاره اروپا و آمریکای شمالی

۶. ویژگی های بانکداری اسلامی در کشورهای مختلف (ادامه)

کشور	سال آغاز فعالیت بانک های اسلامی	ویژگی ها
کویت	۱۹۷۰	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تاسیس خانه مالی کویت دومین بانک بازرگانی جهان اسلام ✓ انجام خدمات مرتبط با خرید و فروش معاملات املاک، عملیات لیزینگ و سایر فعالیت های تجاری بدون بهره ✓ انجام فعالیت های بانکی بر اساس مصوبات انجمن فتاوی و شریعت اسلامی
امارت متحده عربی	۱۹۷۵	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تاسیس نخستین بانک اسلامی توسط بخش خصوصی ✓ انطباق کامل فعالیت های بانک با قوانین اسلامی و با نظارت کمیته شریعت ✓ تهیه خدمات بانکی منطبق بر بانکداری اسلامی، سرمایه گذاری و جوه بانکی مبتنی بر کسب سطح بهینه ای از سود برای بانک و مشتریان و همکاری و هماهنگی با سایر موسسه های مالی اسلامی برای حمایت از یک سیستم مالی اسلامی
بحرین	۲۰۰۰	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تاسیس بانک شمیل بحرین با ادغام ۲ موسسه مالی ✓ ارائه طیف متنوعی از محصولات و خدمات بانکی برای سرمایه گذاری افراد و موسسات ✓ انطباق تمامی معاملات تجاری و قراردادهای با شریعت اسلام ✓ فعال ترین سازمان مالی در سطح جهان
کانادا	—	<ul style="list-style-type: none"> ✓ تاسیس صندوق درآمد اسلامی با رعایت قوانین شرع و اصول سرمایه گذاری اسلامی ✓ سرمایه گذاری در اوراق بهادار بدون دریافت بهره

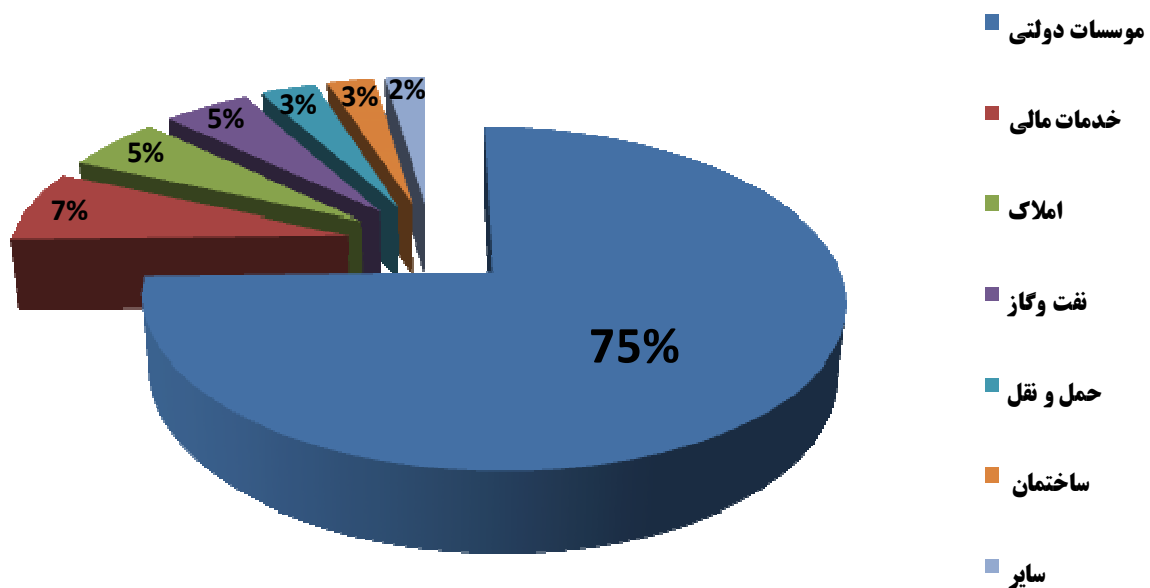
۷. آمار صکوک منتشر شده در جهان و سهم بخش های اقتصادی از کل صکوک منتشر شده در سال ۲۰۱۱

میلیون دلار

سه ماهه سوم ۲۰۱۱	سه ماهه دوم ۲۰۱۱	سه ماهه اول ۲۰۱۱	سه ماهه چهارم ۲۰۱۰	سه ماهه سوم ۲۰۱۰	
19/962	15/969	27/439	16/669	13/093	کل صکوک منتشر شده در جهان
3/184	2/398	10/674	2/341	362	کل صکوک منتشر شده در MENA*

* (Middle East and North Africa) اصطلاحی برای نامیدن کشورهای عمده تولیدکننده نفت منطقه **خاورمیانه و شمال آفریقا** می باشد.

سهم بخش های مختلف اقتصادی از حجم کل صکوک منتشره در سال ۲۰۱۱

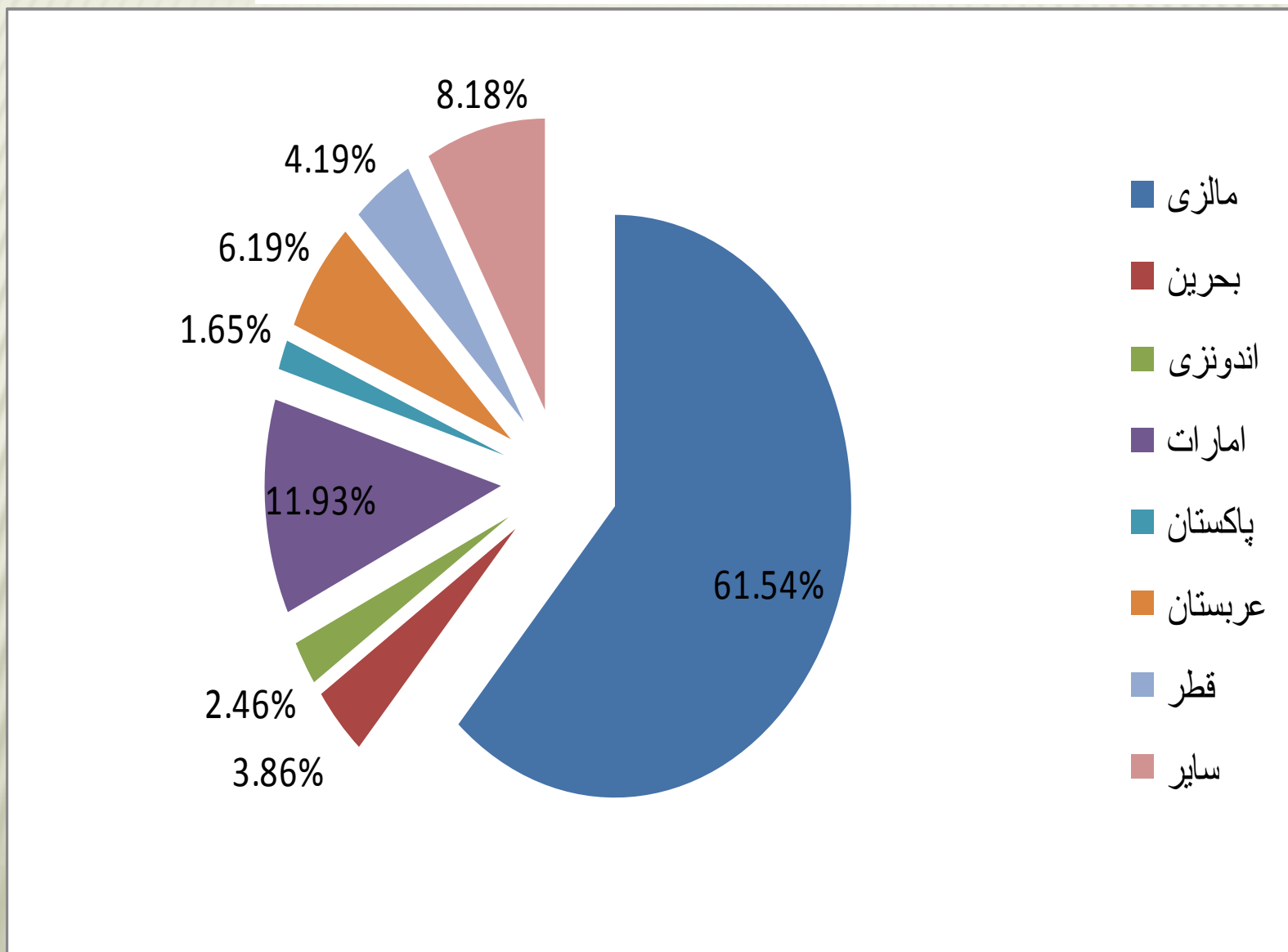

۸. آمار میزان صکوک منتشره در جهان تا سال ۲۰۱۱

کشور	حجم انتشار (میلیون دلار)	سهم از کل (درصد)
مالزی	۱۶۹,۸۷۸	۶۱/۵۴
بحرین	۱۰,۶۵۴	۳/۸۶
اندونزی	۶,۷۸۰	۲/۴۶
امارات	۳۲,۹۴۶	۱۱/۹۳
پاکستان	۴,۵۶۸	۱/۶۵
عربستان	۱۷,۰۹۹	۶/۱۹
قطر	۱۱,۵۶۸	۴/۱۹
سایر	۲۹,۳۲۱	۸/۱۸
جمع کل	۲۷۶,۰۶۴	۱۰۰

۹. سهم کشورها از کل صکوک منتشره در جهان در سال ۲۰۱۱ (درصد)

۱۰. تاریخچه انتشار اوراق صکوک در ایران

- ✓ کشور ایران از سال ۱۳۷۳ و با انتشار **صکوک مشارکت** (اوراق مشارکت) طرح نواب، به صورت رسمی شروع به تامین مالی از طریق صکوک کرد.
- ✓ تامین مالی از طریق **صکوک اجاره**، دومین نوع صکوک منتشره در کشور محسوب می شود.
- ✓ اولین **اوراق اجاره** در ایران جهت تامین مالی خرید یک فروند هواپیما توسط شرکت هواپیمایی ماهان در سال ۱۳۸۹ منتشر گردیده است.
- ✓ **بیشترین** حجم انتشار اوراق صکوک مربوط به شرکت مپنا با میزان ۲۰۰۰ میلیارد ریال و **کمترین** آن اوراق اجاره لیزینگ جامع سینا، به میزان ۱۰۰ میلیارد ریال بوده است.
- ✓ تاکنون تنها دو نوع **صکوک اجاره جهت تامین نقدینگی** (با هدف آزادسازی منابع محصور در دارایی‌های سرمایه‌ای) و **صکوک اجاره جهت تامین دارایی** (با هدف خرید دارایی سرمایه‌ای) کاربردی شده است.
- ✓ **بانک سپه** در سال ۱۳۹۰ اقدام به **انتشار صکوک اجاره** توسط مدیریت سرمایه گذاری امید کرده و وجوه حاصل از عرضه اوراق مذکور را در مقطع یاد شده صرف خرید زمین و نیز تامین بخشی از منابع مورد نیاز برای اجرای پروژه های مخازن نفتی نموده است.

۱۱. اوراق اجاره پذیرفته شده در فرابورس از سال ۱۳۸۹ تاکنون

ردیف	اوراق	نماد	تاریخ عرضه	حجم انتشار (میلیون ریال)
۱	اوراق صکوک اجاره شرکت واسط بهمن (شرکت هواپیمایی ماهان)	ماهان	۱۳۸۹/۱۲/۲۱	۲۹۱,۵۰۰
۲	اوراق اجاره بانک سامان	ساما ۱	۱۳۹۰/۳/۲۸	۱,۰۰۰,۰۰۰
۳	اوراق صکوک امید	صامید	۱۳۹۰/۵/۲۵	۱,۰۸۷,۰۰۰
۴	اوراق صکوک اجاره واسط اردیبهشت (هواپیمایی ماهان)	ماهان ۲	۱۳۹۰/۶/۱	۹۱۴,۲۵۰
۵	اوراق اجاره واسط خرداد (شرکت قطارهای مسافربری و باری جویبار)	جویبار	۱۳۹۰/۸/۱	۴۱۵,۲۵۰
۶	اوراق اجاره (صکوک) واسط مالی تیر (گروه سرمایه‌گذاری مسکن)	مسکن	۱۳۹۱/۳/۱۷	۲۳۸,۰۰۰
۷	اوراق اجاره (صکوک) واسط مالی مرداد (شرکت لیزینگ جامع سینا)	سینا ۱	۱۳۹۱/۳/۲۷	۱۰۰,۰۰۰
۸	اوراق اجاره (صکوک) واسط مالی مهر (شرکت مدیریت پروژه‌های نیروگاهی ایران (مپنا))	صمپنا	۱۳۹۱/۳/۲۸	۲,۰۰۰,۰۰۰